

for a living planet

WWF
Lintulahdenkatu 10
00500 HELSINKI

Puh: (09) 7740 100
Faksi: (09) 7740 2139
www.wwf.fi, www.panda.org

Maa- ja metsätalousministeriö

13.05.2015

VIITE: LAUSUNTOPYYNTÖ KALASTUSASETUSLUONNOKSESTA (MMM022:00/2008)
ASIA: WWF Suomen lausunto

WWF kiittää lausuntomahdollisuudesta ja toteaa asiasta seuraavaa:

Kalastusasetus on uhanalaisten kalakantojen suojelun näkökulmasta kriittinen, sillä se on käytännössä ainoa lainsäädännöllinen keino rajoittaa ihmisen aiheuttamaa suoraa uhkaa kalakannoille. WWF kiittää maa- ja metsätalousministeriötä avoimesta ja osallistavasta kalastusasetuksen valmistelusta ja katsoo, että esityksen sisältö on pääosin linjassa uuden kalastuslain tavoitteiden kanssa. WWF pitää erityisen tärkeänä uhanalaisten kalalajien rauhoittamista koskevia linjauksia ja kiittää ministeriötä siitä, että äärimmäisen uhanalainen meriharjus esitetään rauhoitettavaksi ilman siirtymäaikaa. WWF:n näkökulmasta esitys sisältää kuitenkin myös tarkennettavia kohtia erityisesti lohikalojen ja kuhan rauhoitus- ja alamittasäädöksiin.

WWF pitää asetuseruonnoksen keskeisenä puutteena sitä, ettei esitys ota huomioon maailmanlaajuisesti äärimmäisen uhanalaisen ankeriaan kalastus- ja istutuskäytäntöjä. WWF katsoo, että ankerias tulee muiden erittäin- ja äärimmäisen uhanalaisten lajien tapaan rauhoittaa kaikelta kalastukselta ja ankeriaan hoitotoimenpiteet tulee tarkistaa siten, että ankeriaan hoidossa saavutetaan kalastuslain tavoite luontaisen elinkierron turvaamisesta.

Taimen

WWF katsoo, että taimenen osalta esitys villien rasvaevällisten taimenten rauhoituksesta sekä sisävesi- että merialueella, on erittäin tärkeä ja kannatettava. WWF pitää tärkeänä, että villin taimenen rauhoitus perustuu uhanalaisuustarkastelun mukaisiin maantieteellisiin rajoihin. WWF kuitenkin katsoo, että taimenen rauhoittamista ja rasvaeväleikkauksia tulee kiirehtiä niin, että rasvaeväleikkauksivelvoitetta sovelletaan vuodesta 2016 lähtien ja villin taimenen rauhoituksia etenkin Saaristomerellä ja Pohjanlahdella vuoden 2017 alusta lähtien.

Taimenen rauhoituksen osalta asetuseruonnoksen ongelma on, ettei rauhoitus koske taimenta, joka on pyydetty sellaisesta purosta tai lammesta, johon ei ole vaellusyhteyttä merestä tai järvestä. WWF näkee ongelmallisena erityisesti patojen katkaisemat vesistöt, joiden osalta esitys ei anna selkeitä soveltamisohjeita. Esimerkiksi Pohjois-Suomen padotuissa suurissa jokisysteemeissä (Kemi-Ounasjoki, Iijoki) on jäljellä luonnossa lisääntyviä taimenkantoja, joista erityisesti latvavesien populaatiot ovat suurella todennäköisyydellä alkuperäisiä. Pohjois-Suomen suuret jokisysteemit sivujokineen ovat yleisesti vähäjärvisiä, eikä niistä ole vesivoimarakentamisen vuoksi vaellusyhteyttä järveen tai mereen. Näissä vesistöissä taimenen lisääntymisaluetta sijaitsevat pääosin sivujoissa ja puroissa, ja kalat vaeltavat päävirran ja sivujokien välillä¹. Elintavoiltaan ja kasvultaan tällaiset taimenkannat ovat rinnastettavissa vaeltaviin järvi- ja meritaimenkantoihin ja WWF katsoo, että niihin tulee soveltaa samoja sääntöjä kuin muihinkin vaeltaviin taimenkantoihin.

Taimenen alamittojen osalta WWF katsoo, että esitys istutetun taimenen alamitan laskemisesta 50cm:iin on ristiriidassa kalastuslain tavoitteiden kanssa. Istutetun taimenen alamitan laskeminen heikentäisi istutusten tuottoa, vaikeuttaisi kalastukseen valvontaa sekä voisi vaikeuttaa uhanlaisten villien taimenten suojelua. WWF katsoo, että nykyinen käytäntö, jossa alueellinen kalatalousviranomais voi myöntää poikkeusluvalla 60cm pienemmän alamitan soveltamisen, on riittävä joustoelementti. Lisäksi WWF huomauttaa, että ainakaan rannikkoalueella taimenen nykyiset alamitat eivät ole estäneet istutustoimintaa.

WWF pitää hyvänä, että maa- ja metsätalousministeriö on pyrkinyt etsimään ratkaisua pienikokoisten paikallisten taimenten kalastukseen liittyvään erityiskysymykseen. Ehdotettu 20cm alamitta on kuitenkin ongelmallinen niin ikään säädöksen soveltamiseen liittyvien epäselvyyksien vuoksi erityisesti padotuissa vesistöissä. WWF katsoo, että pienikokoisten taimenten kalastus tulisi olla sallittua vain erikseen määritellyissä vesistöissä.

Järvilohi

WWF katsoo, että järvilohen osalta rauhoitus- ja alamittasäädösten tulee koskea myös Laatokasta vaeltavaa järvilohia, joka on Suomen ainoa alkuperäinen luontaisesti lisääntyvä järvilohikanta. Nykyinen asetusehdotus johtaisi kalastuslain tavoitteiden kannalta ristiriitaiseen tilanteeseen, jossa Laatokasta nouseva villi järvilohi olisi pyydettävissä jopa ilman alamittaa. WWF katsoo, että järvilohi tulee rauhoittaa kalastukselta Vuoksen lisäksi myös Hiitolanjoen vesistöissä.

Kuha

Kuha on Suomessa yleisesti ottaen elinvoimainen laji ja erittäin tärkeä sekä kaupalliselle että vapaa-ajankalastukselle. Kuhakantojen tilassa on paljon alueellista vaihtelua, mutta sekä kalastustilastot että uusimmat tutkimustulokset osoittavat kuhakantojen kärsivän ylikalastuksesta erityisesti tehokkaimman pyynnin alueella, kuten Saaristomerellä². WWF katsoo, että ylikalastettujen kuhakantojen osalta on äärimmäisen tärkeää vähentää kokonaispyyntiponnistusta nykyisestä. Pelkästään alamittasäädöksiin perustuva kalastuksen säätely ei välttämättä takaa kantojen elinvoimaisuutta pitkällä aikavälillä, mikäli kokonaispyyntiponnistus pysyy liian korkeana.

Kuhan alamitan osalta WWF katsoo, että kuhan alamitta tulee säätää lähtökohtaisesti 45cm:iin sekä sisävesillä että kaikilla merialueilla. Sosiaalisten ja taloudellisten vaikutusten lieventämiseksi WWF katsoo, että kuhan kalastuksesta riippuvaisille 1.luokan kaupallisille kalastajille voitaisiin laatia kalastuksen kehittämisohjelma, jossa kuhan kaupallista kalastusta kehitettäisiin nykyistä kestävämpään suuntaan yhteistyössä tutkimuksen ja viranomaisten kanssa. Osallistumalla kehittämisohjelmaan, kalastajille voitaisiin kompensoida menetettyjä saalistuloja esimerkiksi Euroopan meri- ja kalatalousrahaston kautta. Samalla saataisiin tärkeää tietoa esimerkiksi kuhan kalastuksen sivusaaliista sekä kiistanalaisista hylkeiden ja merimetsojen aiheuttamista vahingoista.

Muita huomioita

WWF pitää ongelmallisena, ettei asetustalonnos tarkenna rasvaeväleikkauksen lisäksi kalastuslain säädöksiä kalanistutuksista. WWF katsoo, että erityisesti kuhan, taimenen ja siian istutuskäytäntöihin tarvitaan nykyistä selkeämpiä pelisääntöjä kantojen geneettisen sekoittumisen välttämiseksi ja kalastuslain tavoitteiden toteuttamiseksi. WWF katsoo, että kala- ja rapuistutusten rooli tulee nähdä ensisijaisesti menetettyjen kantojen kotiuttamisena tai uhanalaisten kantojen väliaikaisena tukemisena samaa kantaa olevilla istukkailla. Kalakantojen hoidossa tulee priorisoida elinympäristökunnostuksia ja vaellusväylien avaamista ja istutukset tulee nähdä toissijaisena ja väliaikaisena ratkaisuna. Istutuksista ainoastaan kalastustarkoituksiin tulisi väliaikaisratkaisuna vähitellen luopua ja suunnata näihin istutuksiin käytettäviä varoja luonnollista lisääntymistä edistäviin hankkeisiin kalastuslain tavoitteiden mukaisesti.

Lisäksi WWF katsoo, että lain noudattamisen kannalta on tärkeää säätää kalalajeille rahalliset arvot (vrt. metsästyslaki ja luonnonsuojelulaki) ja että kaikki laitton kalastus sanktioidaan huomattavasti nykyistä tuntuvammin.

WWF näkee merkittävänä puutteena, että asetustalonnos ei sisällä vaelluskalavesistöjen tarkempia määräyksiä. ELY-keskusten aikaisemmat päätökset lohi- ja siikapitoisista vesistöistä puuttuvat uusitun kalastuslain siirtymäsäännöksistä, eikä asetustalonnoksesta selviä, miten näitä päätöksiä sovelletaan jatkossa. WWF katsoo, että vaelluskalavesistöjen määrittämiselle on kova tarve, etenkin jos ELY-keskusten päätökset lohi- ja siikapitoisista vesistöistä kumoutuvat. Vaelluskalavesistöihin liittyy erityisvaatimuksia kalastuksen säätelystä ja vaelluskalavesistöjen määrittelyyn liittyvät puutteet voivat aiheuttaa merkittäviä ongelmia ja ristiriitatilanteita kalastuksenjärjestämisen ja kalastajien informoinnin osalta.

Helsingissä 13.5.2015

Maailman Luonnon Säätiö (WWF)
Suomen Rahasto

Jari Luukkonen
Suojelujohtaja

Sampsa Vilhunen
Ohjelmapäällikkö

Matti Ovaska
Suojeluasiantuntija

WWF on maailmanlaajuinen, aikaansaava ympäristöjärjestö, joka innostaa ihmisiä ja yhteisöjä toimimaan ympäristön suojelemiseksi. WWF:n tukijat ovat mukana pelastamassa maailman ainutlaatuisimpia luontokokonaisuuksia.

Lähteet:

1. Huhtala, J. Sierilän vesivoimalaitoksen katselmustoimituksen kalatalousasiantuntijan lausunto. Lapin ympäristökeskus.
2. Kokkonen E., Vainikka, A. & Heikinheimo, O. 2015. Probabilistic maturation reaction norm trends reveal decreased size and age at maturation in an intensively harvested stock of pikeperch *Sander lucioperca*. Fisheries Research, Volume 167, July 2015, s. 1–12.